

Dvakrat dobro

Na južnih obronkih Gorjancev prebivajo v gosto naseljenih vaseh Uskoki, ki so svoječasno pribežali iz Bosne pred Turki in se naselili tod. Belokranjci jih nazivajo Vlahe.

Ti ljudje žive zelo skromno, ker jim skaloviti kraški svet skopo rodi kljub skrbnemu obdelovanju in sončni legi. Marsikateri izmed njih zapusti zato svoj dom in odide po širokem svetu za zaslužkom: ali kot pravimo, s trebuhom za kruhom. Mnogi so tudi našli srečo zlasti v trgovanju z različnim blagom. Zdi se, da imajo ti ljudje za trgovino poseben dar.

Vsi Uskoki ali Vlahi so grškokatoliške vere in obhajajo svoje praznike, kot pripadniki pravoslavne veroizpovedi, po Julijevelem koledarju. Sveti dan ali božič praznujejo 7. januarja.

Božični prazniki spadajo med največje v letu, zato si ljudje privoščijo nekoliko več in boljših jedi. Če si Belokranjec pripravi ob kaki drugi priliki, n. pr. za godovni dan ali za žeganje, kaj več in se hoče pozneje pohvaliti, pravi: »Imeli smo vsega dosti, kaj (= kot) za božič.«

To pa dobro vedo Vlahi in zato hodijo na božič (sv. dan) po belokranjskih vaseh od hiše do hiše »častit božič« (= čestitat praznike).

Belokranjske gospodinje vedo za to navado in spečejo nekatere kar celo peko kruha posebej za te »čestilce«.

V hišo ne gre nobeden, ampak kar pred glavnimi vrati pove glasno svoje voščilo:

»Bog daj dóber dan! Bog vam dobre gostí (= gostijo) daj! Ródila vam šénica (= pšenica) ino vinska górica! Stara majka kusac (= kos) kruha, mlada snaha povisance (= povesimo — šop predíva), mlada cura (= dekle) jabuku.«

Nekateri pa začenjajo: »Častim vam božič! Káko na bóžiču, táko po bóžiču! Rodila vam — — —«

Ako takoj ne dobi zaželenega daru, ozklikne: »E majka, bude li kmalu kaj?«

Vsak dobi povsod vsaj kos črnega kruha, če ne že belega, ponekod tudi kos sladke potice, dà — po kosilu celo kos mesa, ker po belokranjski stari in lepi navadi ne sme gospodinja odpraviti ne domačina, ne tujca brez daru od hiše.

Domačin dobi navadno v dar božičnico, t. j. lepo rdeče jabolko, ki vise izpod stropa nad mizo. Ker nimajo v Beli Krajini božičnega drevesa, zato obešajo na strop jabolka, pozlačene orehe in lešnike.

Proti večeru se vračajo ti čestilci zadovoljno s polnimi vrečami darov na svoje domove. Tam jih stresejo baje na mizo in se skrijejo za kup ter vpraša n. pr. mož nasproti sedečo ženo: »E Marta, da li me vidiš?« Ona mu smehljuje odvrne, da ne. Nato izrazi on željo: »Bog daj, da me ne bi ne k letu!« (t. j., da bi dobili tudi drugo leto tako velik kup darov, da se za njim lahko skriješ).

Tako imajo za nekaj dni lepo zalogo.

Za svoj božič — 7. januarja — pa si sami pripravijo kaj boljšega in se imajo v kratkem razdobju dvakrat dobro.

